

Ytbehandling av slöjdföremål

Bengt Svensson

**Ett material som ger förslag till en inspirerande
lättöverskådlig ytbehandlingsavdelning och metoder som
ger personliga resultat med hög kvalité.**

Genom att kombinera detta material med "Hyllor och skåp" och "Skrin och pallar" som bygger på liknande metodik, känner eleverna igen sig och hinner öva upp större självständighet.

Läs igenom textmaterialet noggrant, innan du genomför dina arbetsområden. Hur erfaren slöjdlärare du än är, kan du ha god nytta av de tips du får här.

Copyright
Förlaget Form I Trä
Sälggatan 2 590 49 VIKINGSTAD
Tel/fax 013 81011
Email: 01381011@telia.com

Utgivningsår 2008

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sammanfattning av CD-skivans innehåll	1
Hur materialet är avsett att användas	2
Avsikten med boken: "Ytbehandling av slöjdföremål"	3
Vanliga ytbehandlingsproblem som boken ger svar på	4
Viktiga faktorer för att lyckas med ytbehandling i skolslöjden	7
Förslag till sätt att arrangera ytbehandlingsavdelningen	8
Detaljbeskrivningar av olika ytbehandlingsavdelningar	10
Beskrivning av ytbehandlingsväggen	11
Undervisningsmetodiska förslag	29
Att få eleverna att arbeta uthålligt med putsning	30
Dekorationsmålning	31
Att måla en ram	32
Svampmålning	33
Målning av små föremål	34
Oljning, vaxning och användning av maskeringstejp	36
Betsning	37
Pröva ytbehandlingssätt före designen av föremålen	38
Färgtoncirklar och färgblandning	39
Färgtoncirkel att kopiera av	42
Färgblandningsexempel	43
Övningsblad för färgblandning	47
Dekorationsmålning	51
Målade allmogemöbler	52
Nävamålning	53
Motivmålning	55
Instruktionsblad för lämpliga arbetsrutiner	66
Arbetsinstruktioner för eleverna	69
Putsning och vattenstrykning	70
Grundmålning	72
Dekormålning	73
Mönstring med kam	76
Betsning, oljning och vaxning	78
Att blanda betskulörer	84
Lackning	85
Att minska mängde färg som spolats ner i avloppen	88
Bildgalleri	89
Mönstring med pensel	90
Mönstring med fingrarna	91
Mönstring med radergummi	92
Motivmålning	94
Svampmålning	96
Mönstring med plastfolie	97
Betsade föremål	98

Bilagor	99
Omslag till elevpärmen	100
Akrylatfärg - Egenskaper	101
Plansch med färgblandning ”Ton i ton” och ”Närliggande färg”	103
Plansch på en ”Färgtoncirkel”	104
Skylta med förslag till goda arbetsrutiner	105
Namnskyltar för ytbehandlingsväggen	109
Några leverantörer och produktfaktablad	112
Källförteckning	114

Färgvägg uppbyggd med hjälp av bokens innehåll.

Denna färgvägg innehåller allt som behövs för en fullödig ytbehandling av slöjdföremål.

Boken innehåller kopieringsunderlag till en mängd planscher med arbetsinstruktioner och faktablad, som kan anslås på väggen. Här följer en beskrivning av vad väggen innehåller. På övre hyllan står linoljeburkar med tillhörande penslar, möbelvax, trälack och grundfärg för metall.

Till höger om hyllan hänger en färgtoncirkel och ett anslag om de arbetsrutiner eleverna bör följa.

På nästa hylla finns 7 olika kulörer av bets med tillhörande betsprover.

Ovanför burkarna hänger prover på pastellbets, som framställts genom att vit färg blandats i betsen.

Till höger finns hållare för plastbägare och en automat för bägarna, samt provbitar som visar resultatet av bra respektive dålig putsning.

På undre hylla finns 8 kulörer akrylatfärg, som möjliggör blandning av alla tänkbara färgnyanser. Till höger om dem finns den vid mönstring nödvändiga torkfördröjaren och plats för använda plastbägare.

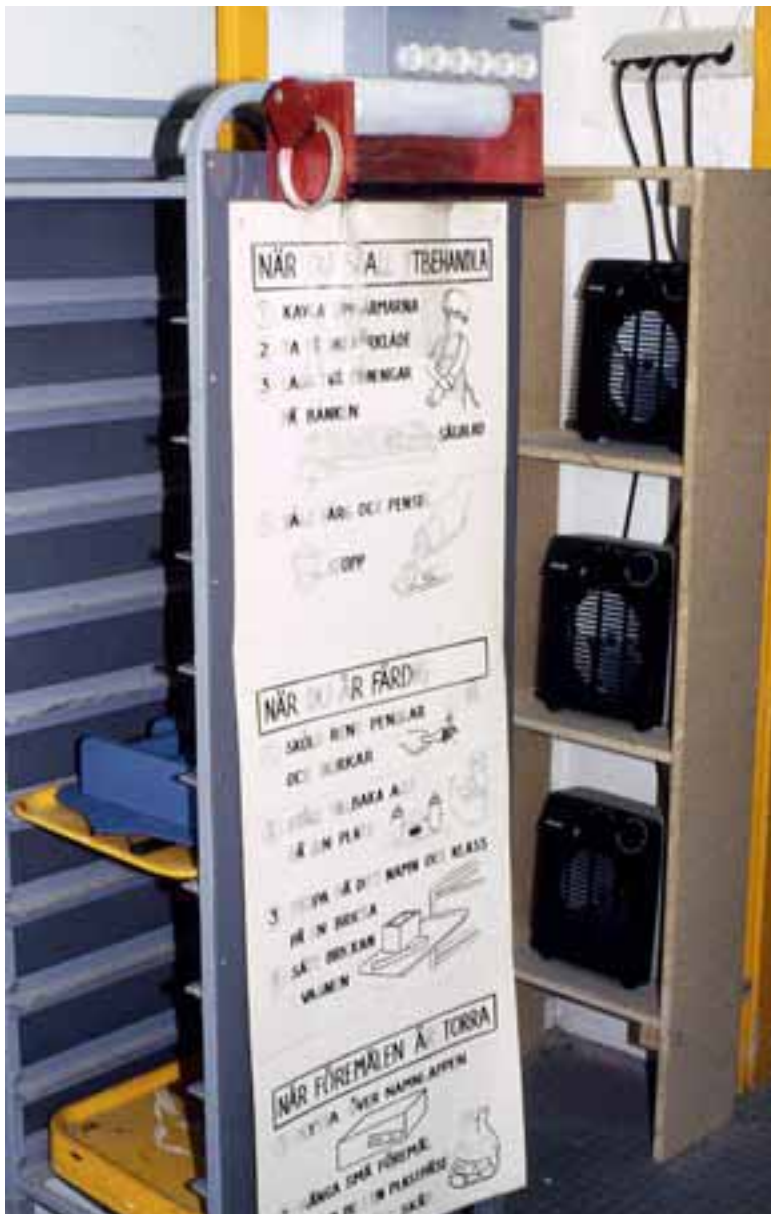
Därefter finner man en plastback för scotchduk och en för målningsvampar. Dessa backar behöver i skolsammanhang vara något större. Efter dem finner man ett ställ för samtliga penslar som kan förekomma. Penslarna hänger i vattenbad, för att de inte skall kunna stelna. Facket nederst till höger innehåller palletter att blanda färg på.

Boken innehåller mängder av instruktionsmaterial, som man kan hänga upp vid ytbehandlingsavdelningen, allt efter att de blir aktuella för elevernas arbeten.

Med 7 betskulörer och 8 kulörer akrylatfärg, klarar man de flesta färgbehov i slöjden.

Brickvagnen är placerad framför hyllan med fläcktar. Det gör att föremålen torkar på några minuter.

En rulle med plastpåsar (från speceriaffärens fruktdisk) är placerad överst på vagnens sida.

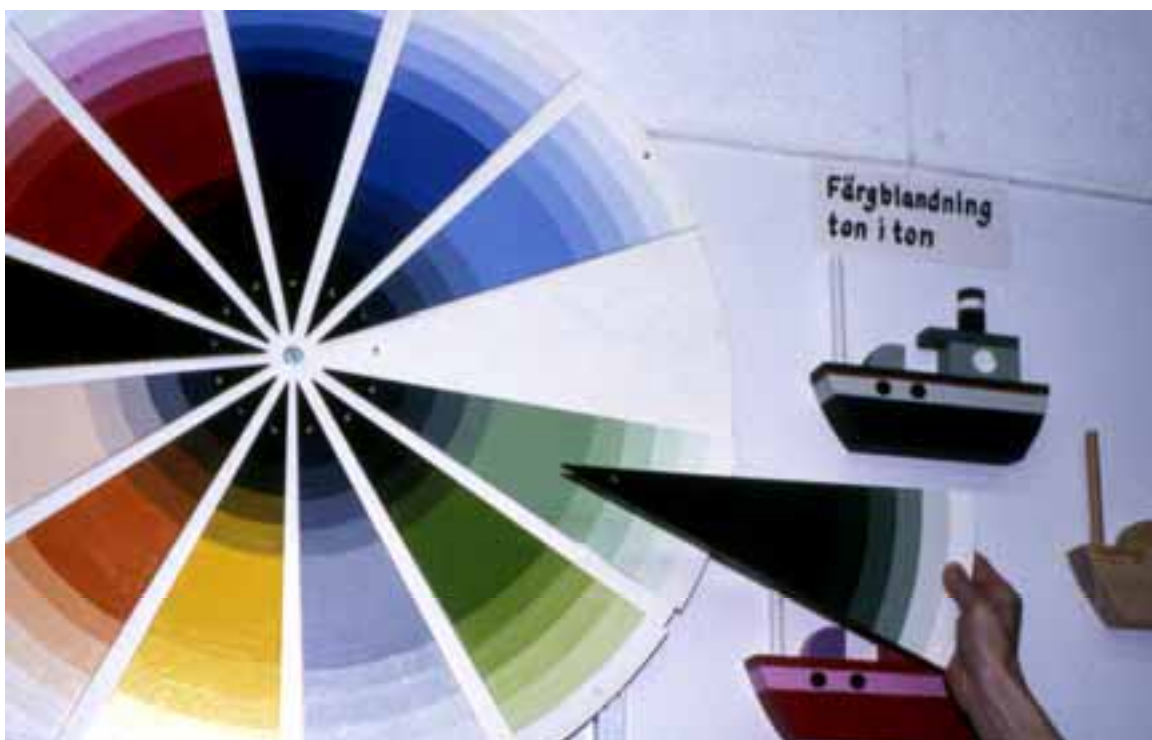
Rullen medmaskeringstejp är avsedd att skriva ele-vens namn och skåpnummer på, för att man skall kunna märka påsarna.

Där under är bifogade arbetsrutiner anslagna.

Brickornas placering anpassas efter föremålens storlek.

Undre bilden visar hur plastbägarna placerats i träklotsar för att de inte skall välta. Gör gärna längre klossar som rymmer flera bägare.

Bilderna visar arrangemang som är mycket användbart vid undervisningen om olika möjligheter att blanda och kombinera färger. Kan man dessutom lyfta bort en sektion blir det ännu lättare att beskriva de olika delarna. Man kan då till och med hålla färgprovet vid det föremål som skall måla och lättare föreställa sig hur den färgen skulle passa. Genom att som här sätta upp föremål med olika färgkombinationer, blir väggen mycket instruktiv.

En färgsättning som bygger på de principer som redovisats här, ger ett medvetet och harmoniskt intryck.

En färgsättning som tar upp samtliga färgtoncirkelns färger, ger ofta ett oroligt och splittrat intryck. Här förstärks detta ytterligare av den oroliga bakgrunden.

TON I TON

KULÖR + VIT OCH SVART

Nävamålning.

"Varje träådrare har sina verktyg, penslar, svampar, kammar eller trasor. Och så har han förstås sina händer.

I nävamålning gör man oftast avtryck med handens kant på olika sätt. Det är vanigt att slå med handen ett antal gånger och sedan dra den ett stycke och upprepar slagen igen.

Man kan givetvis slå med radvis över hela ytan".

Ett skrin målat med vacker träådring, som troligen åstadkommits med baksidan av handen, doppad i färg.

Ur boken: "Allmogemöbler" Jane Fredlund" 1977.

På en grupp i stort sett lika plankbitar, har en konstnär målat fantasifulla husgavlar.. Idén är givetvis tillämpbar i skolslöjden.

Genom att tillvarata elevernas förmåga att rita och måla bilder och låta dem använda dessa till exempelvis bakgrunder för hyllor öppnas en hel värld av möjligheter.

Här har inte fiskfjällen återgetts. På grundfärgen har en naturtrogen bottenfärg målats och på den är svarta prickar lagda.

Här har man försökt efterlikna fiskfjäll, men man borde mer konsekvent ha doppat penseln i lämplig färgkombination före vart och ett av penseldragen.

NÄR DU SKALL YTBEHANDLA

- ① KAVLA UPP ÄRMARNA
- ② TA PÅ DIG FÖRKLÄDE
- ③ LÄGG TVÅ TIDNINGAR
PÅ BÄNKEN

- ④ VÄLJ FÄRG OCH PENSEL

NÄR DU ÄR FÄRDIG

- ① SKÖLJ RENT PENSLAR
OCH BURKAR
- ② STÄLL TILLBAKA ALLT
PÅ SIN PLATS
- ③ TEJPA PÅ DITT NAMN OCH KLASS
PÅ EN BRICKA
- ④ SÄTT BRICKAN
I VAGNEN

NÄR FÖREMÅLEN ÄR TORRA

- ① FLYTTA ÖVER NAMNLAPPEN
- ② MÅNGA SMÅ FÖREMÅL
LÄGGER DU I EN PLASTPÅSE
- ③ LÄGG IN I RÄTT SKÅP

7

Pröva olika färger och mönster.

Du kan få tips från vad andra har prövat.

8

Pröva andra sätt att mönstra.

I boken finner du många olika exempel på hur man kan mönstra.

9

Sidor och hyllor är lättast att måla med svamp.

4

Efter vattenstrykningen har träfib-
rerna ”rest sig” ytan känns sträv
att ta på.

Nu skall du putsa den slät igen
med slipduk nr. 100.

Annars skulle
den blivit
sträv efter
betsningen!

5

Håll penseln lutande, då du stry-
ker på betsen!

Tag hjälp av en kamrat,
som kontrollerar att du
strukit på överallt!

6

Om du hål-
ler penseln
såhär,
stänker du
lätt ner
andra saker
omkring
dig!

Mönstring med radergummi.

Klicka på bilderna för att få dem större.

Pröva olika former på radergummi.

Genom att dra radergummit rakt i två riktningar, får man fram mönstret till höger.

Hur har man gjort mönstret på denna skiva?

Man kan skriva text med ett radergummi.